

УДК 378.046.4

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2020-68-43-50>

**РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
В ОСТАННІЙ ЧВЕРТІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ – КРИТЕРІЙ АНАЛІЗУ**

© **Бабакіна О. О.**

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Інформація про автора

Бабакіна Оксана Олексіївна: ORCID: 0000-0001-6900-6513; babakina.oksana.o@gmail.com; кандидат педагогічних наук, доцент; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради; провулок Руставелі, 7, м. Харків, 61001, Україна.

У статті визначено критеріальний апарат аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття. Наукові методи аналізу, узагальнення, опису й порівняння були використані для визначення критеріального апарату. Автор доводить, що критерії аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття – комплекс характеристик, на основі яких ґрунтується розуміння динаміки розвитку процесу у відповідному періоді. Їхні показники є наочними свідченнями, завдяки яким можна проаналізувати й оцінити розвиток системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України (остання чверть ХХ – початок ХХІ століття). На основі аналізу наукових доробок виокремлено критерії аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття: теоретико-методологічні основи дослідження розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття; напрям дослідження; рівень розвитку дослідження; методи проведення дослідження; наукові доробки в напрямі розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття; інституційне оформлення результатів власного дослідження. Особливістю запропонованого критеріального апарату є чітко обґрунтовані критерії та відповідні показники дозволили визначити реальний стан розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України (остання чверть ХХ – початок ХХІ століття). Результати досліджень будуть цікавими для науковців, які здійснюють наукові дослідження проблем підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Ключові слова: підвищення кваліфікації, науково-педагогічний працівник, заклад вищої освіти, аналіз, оцінка, критерій, показник.

Бабакіна О. А. «Развитие системы повышения квалификации научно-педагогических работников учреждений высшего образования Украины в последней четверти ХХ – начале ХХІ века – критерии анализа»

В статье определено критериальный аппарат анализа и оценки развития системы повышения квалификации научно-педагогических работников учреждений высшего образования Украины в последней четверти ХХ – начала ХХІ века. Научные методы анализа, обобщения, описания и сравнения были использованы для определения критериального аппарата. Автор доказывает, что критерии анализа и оценки развития системы повышения квалификации научно-педагогических работников учреждений высшего образования Украины в последней четверти ХХ – начала ХХІ века – комплекс характеристик, на основе которых базируется понимание динамики развития процесса в соответствующем периоде. Их показатели есть наглядными свидетельствами, благодаря которым можно проанализировать и оценить развитие системы повышения квалификации научно-педагогических работников учреждений высшего образования Украины (последняя четверть ХХ – начало ХХІ века). На основе анализа научных разработок выделены такие критерии: теоретико-методологические основы исследования развития системы повышения квалификации научно-педагогических работников учреждений высшего образования Украины в последней четверти ХХ – начала ХХІ века; направление исследования; уровень развития исследования; методы проведения

исследования; научные труды в направлении развития системы повышения квалификации научно-педагогических работников учреждений высшего образования Украины в последней четверти XX – начала XXI века; институциональное оформление результатов собственного исследования. Особенностью предложенного критериального аппарата является то, что четко обоснованные критерии и соответствующие показатели позволили определить реальное состояние развития системы повышения квалификации научно-педагогических работников учреждений высшего образования Украины (последняя четверть XX – начало XXI века). Результаты исследований будут интересны для ученых, осуществляющих научные исследования проблем повышения квалификации научно-педагогических работников учреждений высшего образования.

Ключевые слова: повышение квалификации, научно-педагогический работник, учреждение высшего образования, анализ, оценка, критерий, показатель.

Babakina O. O. «Progress in the system of advanced training of research and teaching staff in Ukraine in the 1970s – early 21st century: analysis criteria»

The article identifies the criterional apparatus of the analysis and evaluation of the progress in the system of advanced training of research and teaching staff in Ukraine in the period from the 1970s until the early 21st century. Scientific methods of analysis, generalization, description and comparison were used to determine the criteria. The author argues that the criteria for analysis and evaluation of the progress in the system of advanced training of research and teaching staff in Ukraine in the 1970s – early 21st century is a set of characteristics based on understanding the dynamics of the processes during the chosen period. Their indicators are clear evidence through which it is possible to analyze and evaluate the progress in the system of advanced training of research and teaching staff in Ukraine (the 1970s – early 21st century). Based on the analysis of scientific achievements, the author identified the criteria for the analysis and evaluation of the progress in the system of advanced training of research and teaching staff in Ukraine in the 1970s – early 21st century, which included theoretical and methodological bases of research in the last quarter of the 1970s – early 21st century; direction of research; level of research development; research methods; scientific achievements in the direction of the development of the system of advanced training of research and teaching staff of higher education institutions in Ukraine in the 1970s – early 21st century; institutional design of the results of their own research. The peculiarity of the proposed criteria is that well-founded criteria and relevant indicators allowed determining the real state of the progress in the system of advanced training of research and teaching staff in Ukraine in the 1970s – early 21st century. The results of the current research will be interesting for scientists who carry out investigations on the question of professional development of research and teaching staff of higher education institutions.

Keywords: professional development, research and teaching staff, higher education institution, analysis, evaluation, criterion, indicator.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У «Національній доктрині розвитку освіти» підкреслюється стратегічна мета державної політики в галузі освіти – створення відповідних умов для навчання, виховання, розвитку, креативного самоствердження й самореалізації кожного громадянина України, здатних мобільно працювати та навчатися протягом життя [9]. Таким чином, перед вищою школою стоїть завдання підготовки освічених, висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, здатних до співпраці, самостійно та оперативно приймати рішення в різноманітних ситуаціях, прогножуючи їх можливі наслідки.

У зв'язку з цим актуалізуються нові вимоги до академічного персоналу, зокрема до науково-педагогічних працівників, їх професійної майстерності та відповідно до системи підвищення кваліфікації.

У загальному значенні поняття «кваліфікація» означає сукупність вимог до фахівця: що він повинен знати, вміти і робити в межах своїх фахових компетенцій. Відповідно до характеристики окремої людини кваліфікація розуміється як сукупність професійних завдань спеціаліста, які повинен вирішувати, знання і вміння, які повинен мати фахівець тієї чи іншої категорії. Приєднуємося до думки А. Харківської, що підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти передбачає «опанування сучасних методів, методик і технологій викладання дисциплін; ознайомленні з досвідом вітчизняних і закордонних колег; застосуванні на практиці всього найкращого для того, щоб його заняття були цікавими, продуктивними й відповідали потребам та інтересам студентів і держави. Забезпечення неперервності професійної освіти в сучасних

умовах – це об'єктивна потреба й водночас невід'ємна складова соціально-економічної політики держави, її подальшого цивілізованого розвитку» [11, с. 95].

Отже, педагогічні кадри повинні безперервно підвищувати свою кваліфікацію, постійно оновлювати і знаходити нові знання, займатися науковими дослідженнями, здійснювати академічну мобільність в європейському та світовому науково-освітньому просторі, компетентно вести методичні розробки – осмислювати, описувати та поширювати власний професійний досвід, проєктувати розвивальне освітнє середовище, бути активними і грамотними користувачами сучасних інноваційних і цифрових технологій. Проблему забезпечення високого рівня безперервної освіти сучасного професорсько-викладацького складу покликана вирішувати система підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України, яка постійно розвивається.

На сучасному етапі розвиток системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України відбувається за умови, визначені модернізацією післядипломної освіти, що відображає державні інтереси, загальнонаціональні та світові тенденції, академічною мобільністю в європейському та світовому науково-освітньому просторі, швидким розвитком цифрових і інформаційно-комунікаційних технологій тощо.

Однак, теоретичне уявлення про стратегію розвитку даної системи доцільне в історико-педагогічному контексті, зокрема в останній чверті XX – на початку XXI століття, яке має велике значення на розуміння особливостей розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в контексті євроінтеграції. Через аналіз пройденого шляху, виявлення логіки і особливостей розвитку в тривалій ретроспективі з'являється додаткова можливість для вироблення конструктивної стратегії на сучасному етапі.

Для повного та детального простеження розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України (остання чверть XX – початок XXI століття) важливим є визначення відповідних критеріїв, що розкриваються через відповідні показники аналізу й оцінки цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку системи післядипломної педагогічної освіти присвячені праці

Г. Дегтярьової, О. Ісаєнка, А. Кузьмінського, В. Олійника, Н. Протасової, С. Толочко, А. Харківської М. Ярмаченка та інших. Теоретичні положення щодо підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти висвітлені в працях С. Антошук, В. Бондаря, А. Зубка, О. Самойленко, Н. Чепурної та інших. Науковці наголошують, що сучасний освітній процес потребує принципового перегляду ролі науково-педагогічного працівника, його суб'єкт-суб'єктних взаємин зі здобувачами вищої освіти, перетворення в тьютора навчально-пізнавальної діяльності студентів, а студентів – в активних суб'єктів пізнання. Реалізація завдань підвищення кваліфікації наукового-педагогічного працівника залежить від стану педагогічної освіти, що вимагає об'єктивного аналізу вітчизняного досвіду післядипломної педагогічної освіти – значущого джерела розробки стратегії сучасного підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

У сучасних українських дослідженнях переважають розвідки, які присвячені вивченню особистості науково-педагогічного працівника закладу вищої освіти: у дослідженні І. Анненкова – схарактеризовано основні тенденції розвитку системи моніторингу якості професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти [1]; Т. Волощука – визначено правове регулювання організації трудової діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти [3]; Ю. Спіфанової – схарактеризовано особливості здійснення суб'єктивних авторських прав науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та розроблено пропозиції з удосконалення законодавства у сфері охорони цих прав [4].

Однак практично не вивченими є питання визначення критеріїв і показників розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття.

Мета статті – визначити критерії та показники аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Оксфордському словнику критерій (від грецького *kritērion* – спосіб судження) трактовано як: «принцип або

стандарт, за яким щось можна судити чи вирішувати» [13].

Аналіз робіт В. Курила [6] та Є. Хрикова [12] дає підстави зробити висновок, що під час визначення критеріїв аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття слід: визначити сукупність суттєвих об'єктивних ознак розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України (остання чверть XX – початок XXI століття), забезпечити їх усебічний аналіз і оцінювання; бути теоретично й логічно обґрунтованою системою взаємозалежних ознак розвитку процесу; дати можливість оцінити і процес розвитку системи, і його проміжні та кінцеві результати; відобразити унікальність розвитку процесу; визначаючи критерії, слід враховувати основні підходи до аналізу історико-педагогічних явищ (діалектичний, системний, синергетичний, парадигмальний, критеріально-комплексний); розроблена система критеріїв має бути практично перевірена.

Специфічною характеристикою певного критерію, мірою його вираження є показник.

В Оксфордському словнику показник (від англійського *index, showing* – показник) визначено як «ознака, яка вказує на стан чи рівень чогось» [14].

Між критерієм і показником (групи чи системи показників) простежується чіткий взаємозв'язок: від того, наскільки методологічно обґрунтованим буде вибір критерію, залежить правильність вибору показників, і, отже, правильне визначення показників зумовлює точність якісно-оцінної характеристики стану розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття. Саме вибором і обґрунтуванням критеріїв завершується концептуальна стадія проектування дослідження, коли доведено актуальність педагогічної проблеми, визначено, що і як треба зробити для її вирішення і який результат слід очікувати.

Отже, критерії аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття трактуємо як комплекс характеристик, на основі яких ґрунтується розуміння динаміки розвитку процесу у відповідному періоді. Показники є

свідченнями, завдяки яким можна проаналізувати й оцінити розвиток системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України (остання чверть XX – початок XXI століття).

На думку Є. Хрикова, визначення критеріїв передбачає реалізацію етапів дослідження: перший етап – теоретична інтерпретація, логічний аналіз теми (предмета) дослідження; другий – емпіричний етап, що передбачає вивчення науковцем наявного процесу формування професійної спрямованості за допомогою аналізу документів, спостереження, бесід з метою конкретизації, уточнення, розширення переліку критеріїв, забезпечення їх повноти; третій – оптимізація критеріїв; четвертий – етап перевірки розробленої на основі критеріїв методики вимірювання за допомогою пілотажного дослідження [12].

На підставі аналізу досліджень щодо розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття узагальнимо досвід науковців щодо критеріального апарату дослідження.

Одним із завдань дисертаційної роботи О. Кравченко було розробка критеріїв і показників аналізу процесу моделювання стратегічного розвитку університету [5]. Учена обґрунтувала такі: наявність генеральної мети стратегічного розвитку (візія та місія закладу вищої освіти); наявність характеристики зовнішнього середовища університету (відомості аналізу зовнішнього та конкурентного середовища закладу вищої освіти); наявність характеристики внутрішнього середовища (наявність історичної довідки закладу вищої освіти, відомості аналізу внутрішнього середовища закладу вищої освіти, цінності закладу вищої освіти; принципи, якими керуються заклад вищої освіти у досягненні стратегічних цілей); наявність стратегічних цілей університету (наявність конкретності, наявність вимірюваності); наявність ключових чинників успіху (очікувані результати) (кількісні й якісні показники) [5, с. 258–259].

Дослідження О. Кравченко орієнтоване на аналіз процесу моделювання стратегічного розвитку університету, тому можна враховувати запропоновані критерії та відповідні показники лише як базові.

О. Адаменко, В. Курило, Є. Хриков та інші у своєму дослідженні виокремлюють такі критерії оцінки розвитку педагогічної думки:

методологічні засади дослідження, педагогічного пошуку; направленість дослідження; формування дослідницької проблематики; особливості процедури педагогічного дослідження; розвиток системи науково-педагогічної комунікації; наукова новизна педагогічних досліджень; відповідність педагогічної думки внутрішній логіці розвитку педагогічної науки; характер та результативність зв'язку педагогічної думки з практикою; рівень педагогічних досліджень; характер наукової продукції; коло учених; форми організації педагогічних досліджень [7, с. 212–216].

Хоча запропоновані О. Адаменко, В. Курило, Є. Хриковим критерії відповідають частково темі дослідження, під час обґрунтування власних критеріїв аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття слід їх враховувати.

Одним із завдань дисертаційної роботи Н. Місько [8] було визначення критеріїв оцінки розвитку наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (остання чверть ХХ – початок ХХІ століття). Учена виокремила такі критерії: відношення поняття до групи понять вітчизняної теорії управління освітою (поняття, що характеризують розвиток теоретичних проблем управління, поняття, пов'язані з суб'єктами управління освітою та їхньою діяльністю, типами закладів освіти та їхніми підрозділами, контрольно-аналітичною діяльністю, плануванням роботи закладу, кадровою роботою); тривалість існування понять (визначає і тривалість часу збереження поняття, його живучість, актуальність, і ступінь звичності основної маси науково-педагогічних і педагогічних працівників і адміністрації освітніх закладів до самого поняття й похідних від нього); поява нових понять (дозволяє визначити рівень оновлення наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою в досліджуваній період); етнокультурна генеза поняття (дозволяє визначити співвідношення між українськими та іншомовними поняттями, рівень іншомовного запозичення) [8, с. 109–110].

Визначаючи критерії оцінки розвитку наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою, Н. Місько ставить наголос саме на розвиток понять, тому запропоновані автором критерії може бути розглянуті як варіативна основа.

Дослідження Т. Сич базувалося на такому комплексі критеріїв та показників оцінки рівня розвитку методології дослідження проблем управління освітою у вітчизняній історії педагогічної науки: розвиток теорії управління освітою (розробленість понятійно-термінологічного апарату; відповідність розвитку досліджуваного процесу внутрішній логіці розвитку науки; розширення дослідницької проблематики; характеристика наукової продукції з проблем дослідження; інституалізація науки в галузі управління освітою; розвиток системи науково-педагогічної комунікації; характеристика суб'єктів наукових досліджень); розвиток теорії методології дослідження в галузі управління освітою (відповідність розвитку досліджуваного процесу внутрішній логіці розвитку науки; розширення дослідницької проблематики; характеристика науковців, які займалися проблемами дослідження; розвиток системи науково-педагогічної комунікації; характеристика наукової продукції з питань методології досліджень проблем управління освітою; рівень розробленості понятійно-термінологічного апарату; інституалізація науки); реалізованість методологічних положень у практиці наукових досліджень проблем управління освітою (механізми формування дослідницької проблематики та організації наукових досліджень; розробленість засобів доказу наукового знання; рівень розкриття сутності понять, що характеризують методологічні та теоретичні засади дослідження; розробленість наукового апарату в дослідженнях проблем управління освітою) [10, с. 91–93].

У дисертаційній роботі «Розвиток теорії управління вищими навчальними закладами в Україні (остання чверть ХХ – початок ХХІ століття)» Н. Васиньової [2] автор представляє таку систему критеріїв і показників аналізу й оцінки розвитку дослідження: спрямованість досліджень за проблематикою (розвиток понятійного апарату теорії управління закладами вищої освіти; обґрунтування змісту діяльності керівників закладів вищої освіти; дослідження основних функцій і методів управління закладами вищої освіти; аналіз закономірностей, принципів управління закладами вищої освіти; наукове обґрунтування концепції теорії управління); якісний склад науковців (носіїв, генераторів) з проблем управління закладами вищої освіти (працівники

шкіл; працівники закладів вищої освіти; працівники установ управління; наукові працівники); кількість наукових праць з теорії управління закладами вищої освіти та форма відображення отриманої в результаті дослідження наукової інформації (статті в часописах та збірниках; монографії; дисертації; методичні рекомендації; навчальні посібники; загальна кількість праць); інституційне оформлення наукової галузі (наявність наукових установ; наявність наукової спеціальності та освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»; включення до наукового обігу нових історико-педагогічних джерел; наявність рад із захисту дисертацій; проведення наукових конференцій); методологічні засади дослідження теорії управління закладами вищої освіти (розробленість проблем методології дослідження теорії управління; реалізація методологічних підходів; кількість робіт із методологічних проблем теорії управління закладами вищої освіти); форми організації пошуків, досліджень розвитку теорії управління закладами вищої освіти (індивідуальні роботи; колективні роботи; індивідуальні роботи під керівництвом наукового керівника, консультанта) [2].

Погоджуючись у цілому з О. Адаменко, Н. Васицькою, В. Курилою, Т. Сич, Є. Хриковим, під час розробки власних критеріїв аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття слід враховувати запропоновані ними критерії, а також специфіку підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Узагальнюючи наукові дослідження, можна обґрунтувати такі критерії аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття, що розкриваються через відповідні показники, відповідно до яких можна простежити даний процес в хронологічних межах.

1. Теоретико-методологічні основи дослідження розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття: формування проблематики методології дослідження розвитку досліджуваного процесу в хронологічних межах на філософському, загальнонауковому рівнях, рівні окремої науки

та рівні конкретного дослідження; реалізація методологічних підходів до аналізу розвитку досліджуваного процесу; реалізація методологічних підходів до управління розвитком досліджуваного процесу в хронологічних межах.

2. Напрямок дослідження розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття: розвиток понятійно-термінологічного апарату дослідження розвитку досліджуваного процесу; обґрунтування передумов розвитку досліджуваного процесу; дослідження розвитку суб'єктів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, основних форми, методів і засобів розвитку досліджуваного процесу та організації контролю в системі підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти; визначення періодизації розвитку досліджуваного процесу; аналіз розвитку досліджуваного процесу провідних країн Європи (Німеччини та Великобританії) та США; обґрунтування тенденцій розвитку досліджуваного процесу в контексті євроінтеграції; розробка рекомендацій щодо удосконалення подальшого розвитку досліджуваного процесу в контексті євроінтеграції.

3. Рівень розвитку досліджуваного процесу: рівень розвитку фундаментальних досліджень (теорій, гіпотез, законів); рівень розвитку окремих теорій прикладного характеру; рівень розвитку локальних досліджень розвитку процесу; рівень методичних рекомендацій, настанов щодо розвитку досліджуваного процесу.

4. Методи проведення дослідження розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття: історико-генетичний, історико-порівняльний, історико-системний, історико-типологічний, логіко-історичний, метод проблемно-генетичного аналізу, метод перспективного аналізу, метод системно-структурного аналізу, статистичний метод, інтерпретація, класифікація, систематизація, узагальнення.

5. Наукові доробки у напрямі розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті XX – на початку XXI століття: статті у фахових і нефахових виданнях; тези доповідей наукових

конференцій; монографії; дисертації; навчальні підручники; навчальні посібники; навчально-методичні посібники; методичні посібники; бібліографічні посібники; словники та енциклопедії, методичні рекомендації; методичні настанови; хрестоматії.

6. Інституційне оформлення результатів власного дослідження: ступінь розробленості нормативно-правових актів у сфері підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у хронологічних межах; наявність закладів освіти або їх структурних підрозділів, що провадили освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у хронологічних межах; наявність наукових установ (наукових інститутів, центрів, відділень, лабораторій, шкіл), що провадили освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у хронологічних межах; наявність юридичних і фізичних осіб, у тому числі фізичних осіб-підприємців, які провадили освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у хронологічних межах; наявність аспірантури та докторантури в хронологічних межах; наявність спеціалізованих вчених рад із захисту дисертаційних робіт для присудження ступенів «доктор філософії» та «доктор наук» у хронологічних межах; проведення наукових конференцій, з'їздів, семінарів.

Висновок. Отже, економічне зростання і конкурентоспроможність України на європейському та світовому ринку безпосередньо залежить від якості кадрів. Тому велика увага приділяється не тільки ефективній підготовці робітничих фахівців, але і залученню до цієї діяльності

Список використаної літератури

1. Анненкова І. П. Теорія і методика моніторингу якості професійної діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Анненкова Ірина Петрівна ; Держ. заклад «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». – Старобільськ, 2016. – 505 с.

2. Васиньова Н. С. Розвиток теорії управління вищими навчальними закладами в Україні (остання чверть ХХ – початок ХХІ століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Васиньова Надія Сергіївна ; Держ. заклад «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». – Старобільськ, 2019. – 488 с.

3. Волощук Т. В. Правове регулювання організації праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників : дис. ...

висококваліфікованих і компетентних науково-педагогічних працівників, які постійно самовдосконалюються та здатні забезпечити якісне навчання майбутніх спеціалістів. У зв'язку з цим існує об'єктивна потреба у вдосконаленні системи підвищення науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, подальший розвиток якої значною мірою залежить від теоретичних і практичних надбань минулого. Розроблені критерії (теоретико-методологічні основи дослідження розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття; напрям дослідження; рівень розвитку дослідження; методи проведення дослідження; наукові доробки у напрямі розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття; інституційне оформлення результатів власного дослідження) аналізу й оцінки розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття дозволить зробити висновки про ступінь дослідженості певних аспектів, глибоко й об'єктивно вивчити історію розвитку процесу, проаналізувати відповідні періоди дослідження з метою виявлення певних особливостей, визначення тенденцій розвитку процесу в контексті євроінтеграції та розробити рекомендації щодо вдосконалення подальшого розвитку системи підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в контексті євроінтеграції.

канд. юрид. наук : 12.00.05 / Волощук Тарас Васильович ; Дніпропетров. держ. ун-т внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2015. – 184 с.

4. Спіфанова Ю. С. Авторські права науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Спіфанова Юлія Сергіївна ; Харків. нац. ун-т внутрішніх справ. – Харків, 2010. – 17 с.

5. Кравченко О. І. Теоретико-методологічні засади моделювання стратегічного розвитку університету: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / Кравченко Олена Іванівна ; Держ. заклад «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». – Старобільськ, 2018. – 577 с.

6. Курило В. С. Становлення і розвиток системи освіти та педагогічної думки Східноукраїнського регіону в ХХ столітті : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Курило Віталій

Семенович ; Ін-т педагогіки АПН України. – Луганськ, 2000. – 507 с.

7. Методологічні засади педагогічного дослідження : монографія / авт. кол.: Є. М. Хриков, О. В. Адаменко, В. С. Курило та ін. ; за заг. ред. В. С. Курило, Є. М. Хрикова ; Держ. заклад «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 248 с.

8. Місько Н. В. Розвиток наукового тезауруса вітчизняної теорії управління освітою (остання чверть XX – початок XXI століття) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / Місько Наталя Валентинівна ; Держ. заклад «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». – Старобільськ, 2016. – 321 с.

9. Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс] : затвердж. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>. (дата звернення 26.08.2020 р.).

10. Сич Т. В. Розвиток методології дослідження проблем управління освітою в історії вітчизняної педагогічної науки (друга половина XX – початок XXI століття) : монографія / Т. В. Сич. – Харків, 2020. – 761 с.

11. Харківська А. А. Аналітичний огляд онлайн платформ як інноваційних технологій післядипломної освіти для підвищення кваліфікації вчителів / А. А. Харківська // *Обрії*. – 2015. – № 1 (40). – С. 95–99.

12. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія / Є. М. Хриков. – Харків : ФОРМ Панов А. М., 2017. – 237 с.

13. Oxford Dictionaries [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.lexico.com/definition/criterion> ; <https://www.lexico.com/definition/indicator>. – Дата звернення 26.08.2020 р.

References

1. Annienkova, IP 2016, 'Teoriia i metodyka monitorynhu yakosti profesiinoi diialnosti naukovopedahohichnykh pratsivnykiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv' [Theory and methods of quality monitoring of higher school scientific and pedagogical staff professional activities], Kand.ped.n. thesis, Derzhavnyi zaklad Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Starobilsk.

2. Vasynova, NS 2019, 'Rozvytok teorii upravlinnia vyshchymy navchalnymy zakladamy v Ukraini (ostannia chvert XX-pochatok XXI stolittia)' [Higher education institutions' management theory development (the last quarter of the XX century – the beginning of the XXI century) in Ukraine], Kand.ped.n. thesis, Derzhavnyi zaklad Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Starobilsk.

3. Voloshchuk, TV 2015, 'Pravove rehuliuвання orhanizatsii pratsi pedahohichnykh, naukovopedahohichnykh ta naukovykh pratsivnykiv' [Legal regulation of the organization of work of pedagogical, scientific-pedagogical and scientific workers], Kand.yuryd.n. thesis, Dnipropetrovskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, Dnipropetrovsk.

4. Iepifanova, YuS 2010, 'Avtorski prava naukovopedahohichnykh pratsivnykiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv' [Copyrights of research and educational specialists at higher educational establishment], Kand.yuryd.n. abstract, Kharkivskyi natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav, Kharkiv.

5. Kravchenko, OI 2018, 'Teoretyko-metodolohichni zasady modeliuvannia stratehichnoho rozvytku universytetu' [Theoretical and methodological principles of simulation of the university strategic development], Doc.ped.n. thesis, Derzhavnyi zaklad Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Starobilsk.

6. Kurylo, VS 2000, 'Stanovlennia i rozvytok systemy osvity ta pedahohichnoi dumky Skhidnoukrainskoho rehionu v XX stolitti' [Formation and development of education and pedagogical thought of the Eastern Ukrainian region in the twentieth century], Doc.ped.n. thesis, Instytut pedahohiky Akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy, Luhansk.

7. Khrykov, YeM, Adamenko, OV, Kurylo, VS, Savchenko, SV, Vakhovskyi, LTs, Loboda, SM & Stashevsk, IO 2013, *Metodolohichni zasady pedahohichnoho doslidzhennia* [Methodological principles of pedagogical research], Vydavnytstvo Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka, Luhansk.

8. Misko, NV 2016, 'Rozvytok naukovoho tezaurusu vitchyznianoi teorii upravlinnia osvitoiu (ostannia chvert XX- pochatok XXI stolittia)' [The scientific theory development of domestic thesaurus of education management (the last quarter of XX – beginning of XXI century)], Doc.ped.n. thesis, Derzhavnyi zaklad Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Starobilsk.

9. Prezydent Ukrainy 2002, *Ukaz Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku osvity vid 17.04.2002 no. 347/2002* [National Doctrine for Development of Education in Ukraine: Decree of the President of Ukraine; Doctrine], viewed 26 August 2020, <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>>.

10. Sych, TV 2020, *Rozvytok metodolohii doslidzhennia problem upravlinnia osvitoiu v istorii vitchyznianoi pedahohichnoi nauky (druha polovyna XX-pochatok XXI stolittia)* [Development of management research methodology education in the history of domestic pedagogical science (second half of XX – beginning of XXI century)], Kharkiv.

11. Kharkivska, AA 2015, 'Analitichnyi ohliad on-lain platform yak innovatsiinykh tekhnolohii pislidyplomnoi osvity dlia pidvyshchennia kvalifikatsii vchyteliv' [Analytical review of online platforms as innovative technologies of postgraduate education for teacher training], *Obrii*, no. 1(40), pp. 95-99.

12. Khrykov, YeM 2017, *Metodolohii pedahohichnoho doslidzhennia* [Methodology of pedagogical research: monograph], FOP Panov AM, Kharkiv.

13. Oxford Dictionaries, viewed 26 August 2020 <<https://www.lexico.com/definition/criterion>>, <<https://www.lexico.com/definition/indicator>>.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2020 р.